

СИЛАБУС

навчальної дисципліни «ЕКОНОМІЧНЕ ОБҐРУНТУВАННЯ ПРОЄКТНИХ РІШЕНЬ»

Спеціальність	051 Економіка
Рівень вищої освіти	Другий (магістерський)
Статус навчальної дисципліни	обов'язкова
Код навчальної дисципліни відповідно до освітньо-професійної програми	ОК 7
Семестр вивчення	9-й семестр
Кількість кредитів ЄКТС / годин	5/ 150
Розподіл за видами занять та годинами навчання	Лекції - 16 год.
	Лабораторні заняття – 16 год.
	Самостійна робота - 118 год.
Вид індивідуального завдання	Контрольна робота
Форма підсумкового контролю	екзамен
Кафедра (назва, № кабінету, контактний телефон, e-mail)	Економіки, обліку і оподаткування м. Черкаси, вул. Нечуя-Левицького, 16, каб.220., e-mail: kaf-oblik@suem.edu.ua
Викладач /і:	Манькута Яна Миколаївна, .к.е.н
Контактна інформація викладача/ів:	E-mail: < yana.mankuta@suem.edu.ua>
Дні занять	Згідно з розкладом
Консультації	Очні консультації: згідно з графіком Дистанційні: електронна пошта, групи у Вайбері, Телеграмі
Анотація навчальної дисципліни:	
<p>Розвиток інвестиційних процесів у всіх сферах діяльності є необхідною умовою ефективної організації господарювання в ринковій економіці. Забезпечення належного управління інвестиціями базується на використанні новітніх методів фінансово-економічних розрахунків, спрямованих на вирішення широкого кола прикладних завдань інвестиційного аналізу, зокрема з оцінки ефективності та привабливості інвестиційних проєктів та інвестиційних операцій з фінансовими інструментами.</p> <p>Економічне обґрунтування проєктів надає інформаційну базу для ухвалення рішень щодо включення проєктів в інвестиційний портфель, структури джерел його фінансування, доцільності інвестування в різних умовах, забезпечуючи тим самим підвищення ефективності інвестиційної діяльності на рівні функціонування окремих суб'єктів господарювання, так і на регіональному або національному рівнях економічної системи в цілому.</p>	
Мета навчальної дисципліни:	
вивчає сукупність методів і прийомів, за допомогою яких можна розробити ефективний інвестиційний проєкт і визначити оптимальні параметри його	

реалізації в умовах невизначеності та обмеженості фінансових ресурсів. вивчення теоретико-методологічних і практичних питань економічного обґрунтування проектів.
Мета орієнтована на формування у студентів таких компетентностей:
<p>ЗК5. Здатність працювати в команді.</p> <p>ЗК6. Здатність розробляти та управляти проектами.</p> <p>СК7. Здатність обґрунтовувати управлінські рішення щодо ефективного розвитку суб'єктів господарювання.</p> <p>СК8. Здатність оцінювати можливі ризики, соціально- економічні наслідки управлінських рішень.</p> <p>СК9. Здатність застосовувати науковий підхід до формування та виконання ефективних проектів у соціально-економічній сфері.</p> <p>СК11. Здатність планувати і розробляти проекти у сфері цифрової економіки, здійснювати її інформаційне, методичне, матеріальне, фінансове та кадрове забезпечення.</p> <p>СК13. Здатність використовувати сучасні інформаційні технології та економіко-математичні методи і моделі для дослідження економічних та соціальних процесів.</p> <p>СК14. Здатність до побудови моделей прийняття управлінських рішень для вирішення проблем діджиталізації економіки.</p>
Програмні результати навчання:
<p>ПРН6. Оцінювати результати власної роботи, демонструвати лідерські навички та уміння управляти персоналом і працювати в команді.</p> <p>ПРН12. Обґрунтовувати управлінські рішення щодо ефективного розвитку суб'єктів господарювання, враховуючи цілі, ресурси, обмеження та ризики.</p> <p>ПРН15. Організовувати розробку та реалізацію соціально- економічних проектів із врахуванням інформаційного, методичного, матеріального, фінансового та кадрового забезпечення.</p> <p>ПРН19. Обґрунтовувати та управляти проектами або комплексними діями, управлінські рішення щодо ефективного розвитку суб'єктів господарювання.</p> <p>ПРН20. Створювати та оцінювати моделі економічних процесів як аналітично так і з використанням універсальних програмних засобів і аналітичних платформ, що застосовуються для аналізу даних.</p>
Очікувані результати, досягнення яких забезпечує навчальна дисципліна:
<p>У результаті засвоєння курсу здобувачі мають бути компетентними у таких <i>питаннях</i>: класифікацію за основними ознаками; порядок підготовки проектно-кошторисної документації та техніко-економічного обґрунтування проекту; особливості складання та аналізу фінансового плану інвестиційного проекту; методологію і прийоми комплексного аналізу та експертизи інвестиційних проектів за основними напрямками оцінки проектних рішень; основні критерії і методичні засади економічного обґрунтування проектів; У результаті вивчення навчальної дисципліни студенти повинні <i>вміти</i>: розробляти бізнес-плани проектів реальних інвестицій, зокрема аналізувати і складати фінансовий план інвестиційного проекту; здійснювати розрахункове обґрунтування ефективності інвестиційних проектів за основними критеріями; здійснювати аналіз беззбитковості; здійснювати якісну та кількісну оцінку ризиків проектів у підприємницькій діяльності;</p>

застосовувати програмні засоби комп'ютерної техніки для обґрунтування ефективності інвестиційних проектів і їхньої оптимізації.

Зміст навчальної дисципліни:

Змістовий модуль 1. Методологічні засади економічного обґрунтування проекту підприємницької діяльності

Тема 1. Методологічні засади економічного аналізу

Інвестиційний аналіз як метод системної аналітично-дослідної роботи з оптимізації інвестиційних рішень. Мета, завдання та функції інвестиційного аналізу. Об'єктивна необхідність бізнес-проекування у підприємницькій діяльності інвестиційного спрямування. Поняття інвестиційного проекту. Оточення проекту. Зацікавлені сторони, внутрішнє та зовнішнє середовище проекту. Типи, форми та види інвестиційних проектів. Альтернативні проекти. Місія проекту. Стратегія проекту. Параметри проекту. Основи вибору інвестиційних рішень. Проектний цикл. Властивості життєвого циклу проекту. Фази проектного циклу, стадії й етапи. Види робіт, які виконуються на різних стадіях життєвого циклу. Сутність та переваги підходу до аналізу інвестиційних проектів за стадіями. Ефективність проекту в цілому та ефективність участі в проекті. Принципи оцінки ефективності проектів. Особливості оцінки ефективності на різних стадіях проектного циклу. Грошовий потік як центральне поняття інвестиційного аналізу. Поняття притоку, відтоку та додаткового грошового потоку. Види грошових потоків. Фактор часу та ефективність інвестиційного проекту. Причини зміни вартості грошей у часі. Простий і складний відсоток. Процес нарощування та дисконтування. Майбутня і теперішня вартість грошей. Термінальна вартість. Розрахунок вартості грошей за різних умов інвестування. Особливості оцінки вартості ануїтетів. Норма дисконту. Комерційна норма дисконту та норма дисконту учасника проекту. Методи та моделі визначення розміру ставки дисконту. Обґрунтування вибору норми дисконту. Чинники, що впливають на її величину. Вартість і структура капіталу інвестиційного проекту. Моделі визначення вартості компонентів капіталу.

Тема 2. Проектно-кошторисна документація

Проекування головної мети та основних обмежень проекту. Ієрархія цілей і декомпозиція завдань проекту. Матриця життєвих циклів та її значення для аналізу. Склад та структура інвестиційного проекту. Складові проектно-кошторисної документації. Бізнес-план проекту та його призначення. Методичні засади розробки бізнес-плану інвестиційного проекту. Зміст бізнес-плану проекту та характеристика його основних розділів — резюме; характеристика продукту (послуги); розміщення об'єкту; аналіз ринку продукту; обсяг та структура виробництва продукту; забезпеченість випуску продукту основними факторами виробництва; стратегія маркетингу; фінансовий план та стратегія фінансування.

Тема 3. Техніко-економічне обґрунтування проекту

Поняття техніко-економічного обґрунтування (ТЕО) проекту. Відмінність техніко-економічного обґрунтування від бізнес-плану. Склад та структура техніко-економічного обґрунтування проекту. Система техніко-економічних показників ефективності інвестиційних проектів. Методика визначення основних техніко-економічних показників проекту. Визначення потреби в матеріальних ресурсах. Визначення розміру первинних інвестиційних витрат на формування основних фондів і суми амортизаційних відрахувань. Розрахунок потреби в трудових ресурсах і коштах на оплату праці. Техніко-економічні показники ефективності впровадження нової техніки, технології, устаткування. Вибір оптимального варіанту технологічного процесу.

Тема 4. Бюджетування та аналіз грошових потоків проекту

Сутність, мета і завдання бюджетування. Місце бюджетування в фінансовому аналізі інвестиційних проектів. Класифікація доходів та витрат проекту. Складові інвестиційних та виробничих витрат. Лаги доходів і витрат. Способи врахування лагів доходів та витрат. Безповоротні витрати та неявні вигоди проекту. Альтернативна вартість та її використання в інвестиційному аналізі. Визначення інвестиційних потреб та очікуваних надходжень від інвестицій. Прогнозування фінансових результатів інвестиційного проекту. Прогнозування потоку грошових коштів інвестиційного проекту. Методологічні принципи розрахунку грошового потоку. Фактори, що впливають на величину грошового потоку. Особливості формування грошових потоків від різних видів діяльності. Роль амортизації та її вплив на зміну грошового потоку. Потік реальних грошей. Сальдо реальних грошей. Сальдо накопичених реальних грошей. Фінансова спроможність проекту. Джерела фінансування інвестиційних проектів. Фінансовий профіль проекту. Аналіз впливу позикового капіталу на ефективність проекту. Фактори, що визначають ефективність вкладання власного капіталу в проект. Прогнозування балансового звіту проекту. Особливості формування прогнозних показників фінансового плану для оцінки ефективності участі в проекті.

Змістовий модуль 2. Особливості економічного обґрунтування проектів

Тема 5. Методи економічного обґрунтування проектів

Формальні та неформальні методи оцінки ефективності інвестицій. Простий термін окупності інвестицій та його модифікації. Методи знаходження терміну окупності: кумулятивний та метод усереднення параметрів. Умови застосування, переваги та недоліки показника терміну окупності інвестицій. Проста норма окупності інвестицій та її модифікації (бухгалтерська рентабельність інвестицій). Переваги та недоліки простої норми окупності. Чисті грошові надходження. Індекс прибутковості інвестицій: сутність, переваги, недоліки та умови застосування. Максимальний грошовий відтік (потреба у фінансуванні, капітал ризику). Чиста поточна вартість: сутність, розрахунок, переваги, недоліки та умови застосування. Метод кінцевої вартості майна. Модифікована чиста поточна вартість інвестицій. Індекс прибутковості дисконтованих інвестицій. Внутрішня норма прибутковості. Метод послідовних ітерацій та його застосування. Термін окупності інвестицій з урахуванням дисконтування. Максимальний грошовий відтік з урахуванням дисконтування.

Тема 6. Оцінка інвестиційної привабливості суб'єкта підприємницької діяльності

Поняття інвестиційної привабливості проектів. Правила використання критеріїв ефективності інвестиційних проектів. Порівняння витратних проектів. Порівняльна оцінка ефективності проектів з різними строками реалізації. Метод ланцюгового повторення. Метод нескінченного ланцюгового повторення. Метод еквівалентного анuitету. Особливості застосування показників доходності в порівняльних оцінках ефективності. Труднощі порівняння ефективності проектів з нестандартними грошовими потоками за критерієм внутрішньої норми доходності. Модифікована внутрішня норма прибутку. Ставка доходності фінансового менеджменту. Порівняння показників доходності інвестицій, виражених в різних валютах.

Тема 7. Урахування ризиків і невизначеності проектів підприємницької діяльності

Поняття ризику та невизначеності. Мета врахування ризиків та невизначеності в проектному аналізі. «Золоте правило» інвестування. Види, типи та форми ризиків інвестиційних проектів. Систематичний та індивідуальний ризик. Особливості оцінки ризиків на різних стадіях проектного циклу. Стійкість проекту і її види. Укрупнена оцінка стійкості проекту в умовах ризику. Методи оцінки ризику інвестиційних проектів. Термін окупності як вимірник ризику проекту. Експертний аналіз ризиків. Метод аналогій. Метод ставки відсотка з поправкою на ризик. Статистичні показники оцінки рівня ризику. Очікуване значення доходності. Показники варіації і їх використання в оцінках ризику проектів. Аналіз чутливості проекту: методика застосування, переваги і недоліки. Метод

точки беззбитковості. Готівкова і фінансова беззбитковість. Зона безпеки проекту. Сутність та порядок розрахунку операційного важеля. Вплив операційного важеля на зміну прибутку та рівень ризику.

Тема 8. Оптимізація інвестиційного портфелю суб'єкта підприємницької діяльності

Поняття портфелю інвестицій. Класифікація інвестиційних портфелів. Оптимізація портфелю реальних інвестицій. Просторова оптимізація. Особливості оптимізації портфелю з можливістю часткової участі в фінансуванні проектів. РЕВ-діаграма. Часова оптимізація. Індекс можливих втрат. Оптимізація обсягу капітальних вкладень. Графік інвестиційних можливостей. Графік граничної вартості капіталу. Криві байдужості. Очікувана доходність портфелю інвестицій. Стандартне відхилення доходності портфелю. Диверсифікація портфелю. Модель оцінювання капітальних активів. Коефіцієнти α та ρ інвестиційного активу. Систематичний та несистематичний ризик портфелю. Премія за ризик. Лінія ринку фінансового активу. Правила формування арбітражного портфелю. Чутливість доходності до факторів ризику.

Методи викладання, навчання:

Проблемні лекції.

Лабораторне заняття: виконання лабораторних робіт.

Виконання індивідуального навчально-дослідного завдання (ІНДЗ): виконання завдань з лабораторних робіт і оформлення їх в проект, підготовка до захисту проекту.

Форми контролю успішності навчання:

Контрольні заходи з перевірки успішності засвоєння навчального матеріалу з дисципліни включають: поточний контроль, виконання індивідуальних навчально-дослідних занять (ІНДЗ), підсумковий контроль.

Поточний контроль має на меті перевірку виконання завдань як аудиторної, так і самостійної роботи студентів та може проводитися в таких формах:

- перевірка підготовлених звітів лабораторних занять;
- усне опитування або письмовий експрес-контроль на аудиторних заняттях;
- перевірка виконання завдань СРС.

Контроль виконання *ІНДЗ* здійснюється у формі виконання завдань з лабораторних робіт і оформлення їх в проект, підготовка до захисту проекту.

Формою *підсумкового контролю* з навчальної дисципліни «Управління проектами інформатизації» є *екзамен*.

Рекомендована література:

1. Сумець О. М. Проектно-орієнтоване управління організацією : навч. посібник. Київ : Університет економіки та права «КРОК», 2022. 167 с. URL: https://library.krok.edu.ua/media/library/category/navchalni-posibniki/sumets_0010.pdf.
2. Методи оцінки економічних проектів: конспект лекцій / Уклад. І. О. Цимбалюк, Н. В. Павліха. Луцьк: ВНУ ім. Лесі Українки, 2022. 69 с. URL: <https://evnuir.vnu.edu.ua/handle/123456789/21301>.
3. Економічне обґрунтування проектних рішень: розрахункова робота: навч. посіб. для студ. спеціальності 051 «Економіка», спеціалізації «Економіка бізнес-підприємства» освітнього ступеня магістр денної та заочної форм навчання / КПІ ім. Ігоря Сікорського ; уклад.: О.П. Кавтиш. Електронні текстові дані (1 файл: 1,37 Гб). Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2018. 68 с. URL: https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/23359/1/NP_Kavtysh.pdf.
4. A Guide to the Project Management Body of Knowledge (PMBOK® Guide) – Sixth Edition // USA. PMI, 2017. 756 p. URL:

<https://book.akij.net/eBooks/2018/March/5abcc35b666f7/a%20guide%20to%20the%20project%20management%20body%20of%20knowledge%206e.pdf>.

5. Оцінка технікоекономічного обґрунтування. 2020. 101 с. URL: http://loga.gov.ua/sites/default/files/collections/3.posibnik_dpp_etap_2-1.pdf.

Система оцінювання результатів навчання:

Згідно з діючою в університеті системою комплексної діагностики знань студентів, з метою стимулювання планомірної та систематичної навчальної роботи, оцінка знань студентів здійснюється за 100-бальною системою.

Підсумкова оцінка (екзамен) виставляється на підставі суми накопичених балів студентом, отриманих у ході поточного контролю, виконання індивідуального завдання.

Схема розподілу балів:

70 балів (поточний контроль)	30 балів (контроль виконання індивідуального завдання)
---------------------------------	---

Мінімальний пороговий рівень з кожного виду контролю:

45 балів (поточний контроль)	15 балів (контроль виконання індивідуального завдання)
---------------------------------	---

Накопичування балів з навчальної дисципліни під час *поточного* контролю відбувається під час оцінювання таких видів робіт:

- 1) Усне опитування;
- 2) Виконання лабораторних завдань і оформлення їх в проект, підготовка до захисту проекту;
- 3) Проходження тестового контролю в електронній формі з засвоєння тем курсу;
- 4) Виконання завдань СРС.

Кожний вид поточної навчальної роботи студента оцінюються за 5-бальною шкалою.

Загальна семестрова оцінка за 100-бальною шкалою переводиться у національну шкалу відповідно до таблиці:

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Шкала ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи)	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D		
60-63	E	задовільно	не зараховано з можливістю повторного складання
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Політика курсу:

Політика дотримання академічної доброчесності

Викладання навчальної дисципліни ґрунтується на засадах академічної доброчесності. Порушеннями академічної доброчесності вважаються: академічний плагіат, фабрикація, фальсифікація, списування.

За порушення академічної доброчесності студенти можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності: повторне проходження оцінювання (контрольна робота, іспит тощо); повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми.

Комунікаційна політика

Студенти повинні мати активовану університетську пошту.

Обов'язком студента є перегляд новин на Телеграм-каналі.

Протягом тижнів самостійної роботи обов'язком студента є робота з дистанційним курсом «Економічне обґрунтування проєктних рішень».

Політика щодо пропусків занять

Студенти мають відвідувати лекційні й практичні (семінарські) заняття. Відсутність студента на занятті може бути виправдана поважною причиною. Поважними причинами відсутності вважаються: хвороба, участь у Всеукраїнській студентській олімпіаді, Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт чи будь-якому іншому заході, який можна віднести до заходів, що сприяють розвитку студентів і поліпшенню іміджу університету (факультету).

Політика щодо виконання навчальних завдань пізніше встановленого терміну

Студенти мають виконувати всі навчальні завдання у встановлені терміни. Студент, який не виконав ту чи іншу кількість навчальних завдань вчасно й хоче надолужити прогаяне, може звернутися по допомогу до викладача.

Політика щодо оскарження оцінювання

Якщо студент не згоден з оцінюванням його знань він може оскаржити виставлену викладачем оцінку у встановленому порядку.

Бонуси

Студенти, які регулярно відвідували лекції (мають не більше двох пропусків без поважних причин) та мають написаний конспект лекцій отримують додатково 2 бали до результатів оцінювання до підсумкової оцінки.